

La nissaga catalana del món clàssic

Edició a cura de
MONTSERRAT TUDELA I PENYA I PERE IZQUIERDO I TUGAS

Barcelona
2011

AURIGA

Biblioteca de Catalunya - Dades CIP

La Nissaga catalana del món clàssic

Bibliografia. Índexs

ISBN 9788461509928

I. Tudela i Peña, Montserrat, ed. II. Izquierdo Tugas, Pere, ed.

1. Cultura catalana – Influència clàssica 2. Intel·lectuals – Catalunya – Biografia

3. Escriptors catalans – Biografia

008(467.1:37/38)

Publicat per: Revista *Auriga*
Ronda Universitat, 7
08007 Barcelona
auriga@ccc.cat
www.auriga.cat

Primera edició: maig 2011

Tiratge: 1.000 exemplars

Text original revisat lingüísticament per Elisenda Siguan i Josep M. Mestres,
Servei de Correcció Lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans

© d'aquesta edició: Revista *Auriga*

© dels texts: els autors esmentats

Producció: Revista *Auriga*

Disseny gràfic i maquetació: Miquel Fernández i Barta

Disseny de la coberta: Pere Izquierdo i Tugas i Montserrat Tudela i Peña

Amb la col·laboració de:

Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Serveis Territorials a Girona del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Impressió: Imprimeix SL

Polígon industrial Les Guixeres. Carrer de l'Acer, 9-11. 08915 Badalona

ISBN: 978-84-615-0992-8

Dipòsit Legal: B. 24087-2011

No és permesa, sense l'autorització escrita prèvia dels titulars del *copyright*, la reproducció ni l'emmagatzematge de cap part d'aquesta publicació, ni tampoc la transmissió de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació o bé de fotocòpia.

Francesc Marès (segle XVII), <i>per Miquel Sitjar i Serra</i>	95
Antoni Cortès i Gelabert (1690-1757), <i>per Enric Querol Coll</i>	99
Gregori Mayans i Siscar (1699-1781), <i>per Ferran Arasa i Gil</i>	103
Ramon Foguet i Foraster (1729-1794), <i>per Jaume Massó Carballido</i>	105
Cir Valls i Geli (1741-ca. 1818), <i>per Lluís Inclan</i>	107
Joan Ramis i Ramis (1746-1819), <i>per Xavier Patiño García</i>	111
Pere Bes i Labet (1747-?), <i>per Dolors Condom Gratacòs</i>	115
Antoni Ramis i Ramis (1771-1840), <i>per Xavier Patiño García</i>	119
Francesc Jaume Jaubert de Paça (1785-1856), <i>per Marc Delclòs</i>	121
Antoni Bergnes de las Casas (1801-1879), <i>per Eulàlia Vintró i Castells</i>	124
Manuel de Cabanyes i Ballester (1808-1833), <i>per Xavier Solà de Andrés</i>	130
Bonaventura Hernández i Sanahuja (1810-1854), <i>per Jaume Massó Carballido</i>	134
Lluís de Bonnefoy (1816-1887), <i>per Mariona Aragay Marín</i>	139
Víctor Balaguer i Cirera (1824-1901), <i>per Montserrat Comas Güell</i>	140
Ramon Manuel Garriga i Nogués (1835-1900), <i>per Joan Alberich i Mariné</i>	143
Fidel Fita i Colomer (1835-1918), <i>per Hug Palou i Miquel</i>	144
Manuel Sales i Ferré (1843-1910), <i>per Salvador Giner</i>	148
Josep Balari i Jovany (1844-1904), <i>per Dolors Condom Gratacòs</i>	150
Roc Chabàs i Llorens (1844-1912), <i>per Lorenzo Abad Casal</i>	154
Jacint Verdaguer i Santaló (1845-1902), <i>per Carmen Julià i Pere Tresserras</i>	156
Antoni Chabret i Fraga (1846-1907), <i>per Carmen Aranegui Gascó</i>	160
Frederic Pastor i Lluís (1846-1923), <i>per Emigdi Subirats i Sebastià</i>	161
Joan Roman i Calbet (1849-1910), <i>per Jordi H. Fernández Gómez</i>	162
Josep Pella i Forgas (1852-1918), <i>per Joaquim Tremoleda Trilla i Pere Castanyer Masoliver</i>	167
Miquel Costa i Llobera (1854-1922), <i>per Carles Miralles i Solà</i>	170
Eduard Toda i Güell (1855-1941), <i>per Josep Padró i Parcerisa</i>	173
Antoni Rubió i Lluch (1856-1937), <i>per Jordi Malé</i>	176
Gabriel Llabrés i Quintana (1858-1928), <i>per David Javaloyas Molina</i>	180
Antonio Vives y Escudero (1859-1925), <i>per Jordi H. Fernández Gómez</i>	183
Joan Maragall i Gorina (1860-1911), <i>per Carles Miralles i Solà</i>	187
Artur Masriera i Colomer (1860-1929), <i>per Joan Alberich i Mariné</i>	189
Manuel Cazorro y Ruiz (1865-1935), <i>per Jordi Cortadella</i>	191
Emili Gandia i Ortega (1866-1939), <i>per Pere Izquierdo i Tugas</i>	194
Joaquim Garcia i Girona (1867-1928), <i>per Emigdi Subirats i Sebastià</i>	197
Josep Puig i Cadafalch (1867-1956), <i>per Francesc Xavier Hernández Cardona</i>	199
Artur Pérez-Cabrero i Tur (1870-1916), <i>per Jordi H. Fernández Gómez</i>	205
Pere Coromines i Montanya (1870-1939), <i>per Josep Ferrer i Costa i Joan Pujadas i Marquès</i>	209
Josep Gudiol i Cunill (1872-1931), <i>per Marc Sureda i Jubany i Miquel dels Sants Gros i Pujol</i>	212
Lluís Segalà i Estalella (1873-1938), <i>per Josep Antoni Clua i Serena</i>	216
Tomàs Bellpuig i Joy (1876-1936), <i>per Emigdi Subirats i Sebastià</i>	220
Isidre Ballester i Tormo (1876-1950), <i>per M. Jesús de Pedro Michó</i>	222
Salvador Galmés i Sanxo (1876-1951), <i>per Maria Rosa Llabrés Ripoll</i>	227
Camil Visedo i Moltó (1876-1958), <i>per Josep Maria Segura Martí</i>	229
Bonaventura Ubach i Medir (1879-1960), <i>per Damià Roure</i>	233
Josep Pijoan i Soteras (1879-1963), <i>per Pol Pijoan Rotgé i Pere Maragall Mira</i>	236
Joan Serra Vilaró (1879-1969), <i>per Josep Maria Macias</i>	240

Gregori Mayans i Siscar 1699-1781

Ferran Arasa i Gil

Nascut a Oliva (València) en el si d'una família benestant i austracista, l'any 1706 es va traslladar a Barcelona, on va completar els seus estudis al col·legi dels jesuïtes de Cordelles, etapa de la qual li va quedar l'amistat amb Josep Finestres. Des de ben jove va mostrar una gran inquietud intel·lectual i un viu interès per la llengua llatina. El 1713, va tornar a València i va començar a estudiar filosofia i dret a la Universitat, on va entrar en contacte amb els representants més destacats del moviment dels novadors valencians com Joan Baptista Coratjà i Tomàs V. Tosca, que van influir en el seu plantejament científic i reformista. L'any 1719 es va traslladar a Salamanca per completar la seua formació, on va establir una estreta relació amb el també valencià Josep Borrull. Prompte es va començar a relacionar amb destacats intel·lectuals de l'època com Manuel Martí, aleshores degà d'Alacant. Obtinguts els títols de dret canònic i civil el 1722, va tornar a València, on va defensar el seu doctorat en dret civil aquell mateix any. El 1723, va guanyar la càtedra de Codi de Justinià a la Universitat de València, on va romandre fins al 1733. Després de perdre les oposicions a la pavoridia de lleis d'aquesta universitat, va ser nomenat bibliotecari reial el 1733, càrrec que va exercir fins al 1739. Diversos enfrontaments i polèmiques a Madrid, com ara la publicació de l'obra *Censura a la España primitiva*, i la frustració per no haver estat promocionat a responsabilitats més preuades, van portar Mayans a tornar a Oliva.

En aquesta nova etapa, Mayans va reprendre l'edició d'obres de crítica històrica, com ara la *Censura de historias fabulosas* de Nicolás Antonio, iniciativa que li va valdre una greu persecució. Per iniciativa seua, l'any 1742 es va fundar, a València, l'Acadèmia Valenciana, amb activitat fins al 1751, que tenia per finalitat fomentar la recerca en els camps de les ciències i la literatura. En aquests anys va establir correspondència amb nombrosos intel·lectuals espanyols i estrangers, i va començar a ser reconegut en països com Itàlia, Anglaterra, Holanda, Suïssa i, especialment, Alemanya, on va editar obres i va arribar a tenir un gran prestigi, fins al punt que s'hi van publicar dues biografies seues en vida (1746 i 1756). En aquest context de reconeixement dels seus mèrits a Europa, l'any 1754 va ser nomenat membre de la prestigiosa Societat Llatina de Jena. Les relacions amb la Cort van millorar amb el regnat de Carles III, i el 1766, va veure reconeguda la seua trajectòria amb el nomenament d'un càrrec honorífic i la concessió d'una pensió vitalícia. Aleshores es va traslladar a València, on va continuar una intensa activitat en el camp de les humanitats que es va veure culminada amb l'edició de l'obra completa de Joan Lluís Vives.

L'obra de Mayans suposa una aportació fonamental en la introducció del reformisme il·lustrat a Espanya. La seua activitat es va desenvolupar tant en el camp de la jurisprudència, com en els de la crítica històrica i literària, sobre els quals va publicar un gran nombre d'obres. Com alguns intel·lectuals de l'època, va considerar la història com un instrument de reforma cultural. L'edició de treballs de crítica històrica, la denúncia de la utilització de fonts espúries i l'interès pels documents originals marquen el treball de recerca de Mayans en aquest camp. Al mateix temps, és el primer il·lustrat espanyol que va redactar un veritable programa de reformes amb les quals pretenia avançar en la modernització de la nació. En aquesta línia, hi destaca l'encàrrec de redacció d'un pla de reforma dels estudis universitaris el 1767: *Idea de un nuevo método que se puede practicar en la enseñanza de las universidades de España*.

Mayans va emprar el llatí per a redactar la correspondència amb un gran nombre d'estudiosos espanyols i europeus, i per a publicar bona part de les seues obres. Juntament amb M. Martí, és un dels autors espanyols de l'època més reconeguts pels intel·lectuals europeus pel seu domini del llatí, del qual va arribar a preparar una extensa gramàtica. Les seues aproximacions al món antic se centren fonamentalment en el camp de l'epigrafia, en el qual va mostrar la seua erudició a través de les epístoles amb què responia a la petició d'informació sobre l'estat d'aquesta disciplina a Espanya. Hi destaca la col·laboració amb Ludovico Muratori en el *Novus thesaurus veterum inscriptionum* (1739-1742); Johannes Alfred Hultmann, a qui va enviar una recapitulació de les inscripcions falses que va ser publicada íntegra en el seu llibre *Miscellaneorum epigraphicorum liber singularis* (1758); Peter Burmann, per a qui va reunir informació sobre les inscripcions mètriques, que van aparèixer en el segon volum de la seua obra *Anthologia veterum latinorum epigrammatum et poematum* (1773); i, sobretot, la *Introductio ad veterum inscriptionum historiam litterariam*, un informe redactat per Johann Ernst Immanuel Walch (1761-1764), sens dubte una de les fites bibliogràfiques de la història de l'epigrafia en el segle XVIII. Per a Mayans, les inscripcions constitueixen una font bàsica de la història, i s'han d'estudiar i editar segons un rigorós mètode científic i crític que nota a faltar en alguns dels estudiosos anteriors. També va aprofundir en el estudis topònims en el llibre *Tractatus de Hispania progenie vocis Ur*, on analitza els topònims hispànics amb aquesta arrel i mostra un ampli coneixement de les fonts clàssiques.

Bibliografia

- MAYANS I SISCAR, Gregorio; *Introductio ad veterum inscriptionum historiam litterariam*. Edició a cura de Lorenzo Abad i Jaume Manuel Abascal. Madrid: Real Academia de la Historia, 1999.
- MESTRE, Antonio. *El mundo intelectual de Mayans*. València: Ayuntamiento de Oliva, 1978.
- *Perfil biográfico de don Gregorio Mayans y Siscar*. València: Ayuntamiento de Oliva, 1981.
- PESET, Vicente. *Gregori Mayans i la cultura de la Il·lustració*. Barcelona: Curial, 1975.